

ĐÔNG TÂY CÓ NÊN GẶP NHAU?

Viết bởi kim thanh (NLGO)

Thứ bảy, 16 Tháng 6 2012 08:22

Trong bài thơ “The Ballad of East and West”, vào khoảng năm 1892, văn hào Anh Rudyard Kipling có viết: “Ôi, Đông là Đông, và Tây là Tây, và không bao giờ có hai gặp nhau”. Hơn một thế kỷ trôi qua, câu thơ mang niềm thơ vụng về ngây ngô của một người đã yêu Đông Phương nghìn dặm quê hương mình nay trở thành lời tiên tri. Và hơn bao giờ hết, nó chĩa đũa ngọan mặt chân lý gần như tuyệt đối tới Mâu thuẫn này, nơi có hàng trăm chủng tộc khác nhau đổ về tìm kiếm những địa đàng để tạo thành một melting pot ngoạn mục, đầy màu sắc và đầy mùi vị. Trong đó, dĩ nhiên, có gặp nhau thì người dân Việt chúng ta.

Một nghĩa nào, Đông Tây khác biệt cũng là điếu hay. Không ai đòi hỏi chúng ta quên cội nguồn, quàng đi mũi tặc, bởi văn hóa là kho tàng để cha ông đã chắt chiu gầy dựng từ hàng thế kỷ, và là niềm hạnh phúc chung của dân tộc. Một số thiêu niên lên học sinh tới M, tức thay, đã quên hay không biệt điếu này, vì thơ trở thành “không gì ng ai”, M không ra M, Việt không ra Việt, bởi Đông là Tây chớ gì. Chồng họ, coi thơ ng b m, ông bà. Thấy khách vào nhà, không chào hỏi, cứ trở mặt ch ra ngó. B b m gi c, chúng ch “hi” một phát, rồi biến, không c, không cúi đầu. Không hiểu phép, “gi d b o vâng” là gì. Cha mẹ la m ng học tát tai một cái là gi c nh sát, hay 911, hay mách cô giáo. Mong số m đ c m i tám tu i đ thoát ly gia đình. Ch a k v c xâm mình, con trai x l tai, tóc ch a, nhuộm đ màu. Vân vân... Các em nói tiếng Anh nh gió, sinh hoạt và suy nghĩ y h t M con, h c gi i h n ng i, và trên gi y t là công dân M th t đ y, nh ng v n không đ c dân M gi i là M, có chăng ch là Vietnamese-Americans, không đ c ch p nh n vào trong xã h i đóng kín c a h .

Vì sao? Vì y u t chính, n u không nói duy nh t, c a k th , ít ra t i M , là màu da, ch không ph i tiếng nói, t p quán, hay ch ng t c. Dân da trắng, m t xanh, tóc vàng đ n t bên kia Đ i tây đ ng, k c Đông Âu và Kosovo, nói tiếng Anh đ y accents, có m y ai b k th ? L y ví d Henry Kissinger, mà tôi xem nh m t tên đ ng l a b i c a lữ Vi t C ng: g c Do Thái, sinh t i Đ c, nói tiếng Anh n ng tr ch, khó nghe, v y mà v n leo lên đ n ch c B tr ng ngo i giao! Ng i da đen con cháu nô t th i l p qu c, và ng i Tàu c các chinatowns, San Francisco học Seattle, mà t tiên là phu đ ng r y xe l a xuyên bang cách đây g n hai thế kỷ, biệt rõ điếu này, h n ai h t. Ch a nghe ai gi i ng i Nga hay ng i Pháp nh p t ch là Russian-Americans hay French-Americans, đ c dùng cho t t c ng i da trắng đ n t Âu Châu, m t cách sai l c. Trái l i, dân da đen và da vàng đ c u ái đ t tên là African-Americans hay Asian-Americans. Sau v kh ng b 11/9, các ông Á r p Muslim, đ n t

ĐÔNG TÂY CÓ NÊN GẶP NHAU?

Viết bởi kim thanh (NLGO)

Thứ bảy, 16 Tháng 6 2012 08:22

Trung Đông, râu ria xồm xoàm, da nâu sẫm hay tai tái, trở thành môc tiêu nghi ngờ, dù họ nói thế thì ng gì.

Ngay ở Mỹ tôn trọng truyền thống, văn hóa của di dân, vì luật định và do tình cảm, tính hiếu kỳ, họ cần chú ý nghi ngờ, làm ăn, sự vi phạm luật chế ngự kẻ thù. Quả vậy, chớ a họ có bài báo Mỹ nào công khai chế trích, khinh chê tập tục của chúng ta, ngay ở trường vì c ăn thớt chó (California có đạo luật bắt từ kẻ vi phạm). Tuy nhiên, báo tin truyền thống, văn hóa không có nghĩa là chúng ta ôm khư khư cái d, cái c h, thách đố tiến trình đào thải của văn minh thế giới. Câu ca dao “Ta với ta tìm ao ta / Dù trong dù đục ao nhà vẫn hơn” chớ có giá trị thế nào đ, và trên bình diện khách quan, có thể hiểu như một tâm trạng thế giới, chớ u đ, họ c c ch p. Ao trong thì quá t, như ng ao đục thì qu là một v sinh, vào tìm làm sao khi bị gh !

Nhưng ví dụ về “ao đục” khá nhiều. Chế ngự họ thói chớ m ng, đánh đ p con cái, quan niệm chế ngự chúa với tôi, trọng nam khinh nữ. Họ c luân lý “tam c ng ngũ th ng” và thuy t “tam tông” (tông cha, tông ch ng, tông con trai) bắt công, l c h u đ c đ t ra đ đàn áp ng i dân và ph n đ i ch đ quân ch, phong kiến đ c tài. Họ c b nh đ k, chia r, cá nhân chế nghĩa, nói x u đ ng h ng đ c xem nh b t tr n i có đồng dân mình và xác nh n b i ng i ngo i qu c và c chúng ta. Họ c t t nói chuy n oang oang (b ng ti ng Vi t, dĩ nhiên) trong s M, tr ng h c (các bà khi đi đón con, cháu), trên xe bus, g i nhau i i, ch i con, cũng b ng ti ng Vi t t i các siêu th, hàng quán. Họ c thi u kiên nh n, không ch u x p hàng ch đ n l t mình, x rác, kh c nh, h mũi b a bãi n i công c ng –nh ng đi u đã quá quen m t n i quê nhà. Sang đây, s ng nh x ng i, chúng ta c n uy n chuy n thích nghi v i t p t c, n u không nói phép xã giao th ng th c, và văn hóa của dân b n x m i hy v ng thành công, đ c kính trọng, và s c m thông gi a nh ng dân t c m i có c may tr thành t t đ p.

Y là chớ a nói đ n r c r i v i pháp luật. Đánh con (và đánh v, đánh ch ng) có thể vào tù nh ch i, k c ng i da tr ng. V m t ng i m M qu n Washington (Oregon) cách đây khá lâu, b đ a ra tòa ch vì đánh vào mông con m y cái b ng dây n t là m t b ng ch ng –m t t i khá l lũng đ i v i ng i Vi t dù đ c M hóa cách m y. V a r i, l ng vi n Anh bi u quy t đ o luật cho phép cha m đét vào mông con cái đ d y đ, nh ng còn thông m t đi u ki n là “ph i nh nh àng” thôi. Ng con nít b ng cách s vào ch kín, nh thói quen nhà quê Vi t Nam, s b k t t i xâm phạm t i h nh (sexual abuse), và m t di dân Vi t t i Portland lúc m i sang đã b th a vì hành đ ng này và đ c tha sau khi Tòa nghe gi i thích v t p t c. Nhìn chăm chăm m t em bé, hay b t chuy n v i em t i m t siêu th, ch ng h n, hãy coi ch ng, có thể b ng i m nghi là “m mìn”, nh t là n u mình là da đen, da đ, da vàng, da nâu, da tái. Đ c b o v k nh v y, th o nào tr con M vô tình bi n thành môc tiêu đáng s, c n ph i kính nhi vi n chi, và h u qu là chúng c m th y cô đ n, thi u tình thân m t c a ng i l n –đ i u mà m t s nhà tâm lý M b t đ u than phi n. Còn n a, đã x y ra lâu r i chuy n m t h c sinh Vi t đ n tr ng M v i l ng b m đ u c o gió. Đ i di n c ng đ ng Vi t Nam ph i sui

ĐÔNG TÂY CÓ NÊN GẶP NHAU?

Viết bởi kim thanh (NLGO)

Thứ bảy, 16 Tháng 6 2012 08:22

Bớt mép gì thích, nhà trẻ ng mồi chũu thông còm, không mồi cha mồi ra hũu tòa. Đi u mồi a mai thú vồ là bầy giồ phồ ng pháp cồo gió đồ c nồ m vào mồi c trồ liồ u Đông y đồ i danh tồ chồ a có trong tồ đồ n, coining (lồ y tồ chồ coin là đồ ng xu, coining là thuồ t cồo gió bồ ng đồ ng xu).

Phồ nồ,ồ u tiên sồ hai trong đồ ng cồ p xã hồ i Mồ, sau con nít, cũng gây phiồ nồ y không kém cho giồ i mây râu. Ông chồ ngay tình khen mồi t cô nhân viên trồ đồ p rồ ng cô có sồng mồi t khuy nh thành khuy nh quồ c, hay cô trông hiồ n nhồ ma sồ, chồ ng hồ n, hoồ c trong thang máy lồ giồ m lên chân mồi t bà sồ n sồ n, đồ n tuồ i hồ i xuần, có thồ bồ thồ a vồ tồ i “tồ ng tình”, “xách nhiồ u tình đồ c” nhồ chồ i. Tuồ n báo Pháp Paris Match mồ y năm trồ c có đắng mồi t bài phóng sồ vồ các vồ kiồ n thồ a thuồ c loồ i ruồ i buồ m cồ m này, chồ thồ y tồ i Mồ –nồ c mà ai cũng có thồ kiồ n ai và luồ t sồ đồ ng hồ n kiồ n cồ (nuôi gà đồ cho nó gáy lúc 4 giồ sáng cũng bồ hàng xóm kiồ n). Ông tồ ng thồ ng Clinton suýt bay chồ c vì cái tồ i thích đồ c thồ i kèn (har)monica. Trái lồ i,ồ Pháp, xồ tồ do luyồ n ái thồ giàn (Tồ ng thồ ng Mitterrand lên nuôi đồ a con rồ i mồ y năm liồ n tồ i đồ n Élysée, bồ phát giác, mà dân Pháp chồ ng ai buồ n tồ khồ; Chirac lúc còn là thồ trồ ng Paris, nghe đồ n, có mồi t call girl là mồi t ca sĩ Viồ t Nam, mà có “chồ t thồ ng tây” nào; đồ i tồ cồ a Sarkozy không thồ m tho hồ n, cũng vồ nồ vồ kia, mà có sao đâu; tân tồ ng thồ ng François Hollande có hai bà vồ liên tiồ p không bao giồ cồ i, mà có ông Tây bà Đồ m nào đồ t vồ n đồ, so what? et alors?), và các cô đồ m lồ y làm thích thú hoồ c hãnh đồ n đồ c “xách nhiồ u” (harcèlement) theo kiồ u đó vì cho rồ ng mình có đồ p ngồ i ta mồi chú ý, xồ u thì ma nào thềm quồ y rồ y. Cũng có lý!

Mồ i đây, theo tồ The Oregonian, có hai chồ em nhà kia trên 60 cái xuần xanh, mồi t hôm buồ n tình, vác đồ n kiồ n Tòa Tồ ng giám mồi c Portland đòi bồ i thồ ng hàng triồ u đô la, vồ i lý do bồ mồi t linh mồi c coi xồ cồ ng bồ c lúc còn vồ thành niên, tồ c là gồ n 50 năm, mồi c dù ông linh mồi c đã vồ chồ u Chúa tồ lâu rồ i. Âu đó cũng là mồi t đồ c đồ m cồ a Mồ quồ c, nồ i phong trào phồ nồ đòi quyồ n bình đồ ng đắng cao, đồ đồ n nhồ sồng thồ n. Dù đầ hồ i nhồ p đồ y đồ, dù chồ nghĩa đồ y mình, đàn ông Viồ t, vì thồ, khi khen ngồ i hay ôm hôn (hug) mồi t phồ nồ Mồ, cũng nên thồ n trồ ng vồ miồ ng mồ m cũng nhồ bàn tay năm ngón. Tồ t hồ n, không khen, không ôm. Cồ n tồ c lúc nào chồ vô áy náy, cồ nhân đầ đồ y nhồ vồ yồ t chồ ng sai.

Giai cồ p thồ ba trong xã hồ i Mồ là ... súc vồ t, trên cồ đàn ông. Có hàng chồ c luồ t lồ cho viồ c nuôi chó, mèo. Ngồ c đầ hoồ c hành hồ chúng là vào tù. Chồ cồ n chồ t ngồ i phồ i có án tòa mồi i đồ c đem đi bồ n bồ, nghĩa là không đồ c tồ tiồ n “xồ lý” (danh tồ VC) tồ i chồ. Đi xa bồ mèo đồ iồ nhà, chồ nhân bồ cồng tay –nhồ ng đồ u mà dân ta khi cònồ Viồ t Nam và dân Á Châu không tồ ng tồ ng nồ i. Ăn thồ t chó thì Mồ và Âu Tây cho là mồi rồ, vì theo hồ chó là giồ ng vồ t trung thành, nhồ ng hồ giồ t ngồ a ăn thồ t thì “no problem”, dù ngồ a cũng trung thành không kém chó. Mồ i năm, tồ i Portland, các đoàn viên phong trào bồ o vồ súc vồ t biồ u tình phồ n đồ i trồ c các tiồ m bán áo choàng lông thú và McDonald’s vì bán hamburger kồ p thồ t bò. Cô đầo “chồ ng cồ i”

ĐÔNG TÂY CÓ NÊN GẶP NHAU?

Viết bởi kim thanh (NLGO)

Thứ bảy, 16 Tháng 6 2012 08:22

Brigitte Bardot, nay vừa già (lúc còn trẻ có hàng tá nhân tình) làm lãnh tụ phong trào này tại Pháp, tuyên bố thích súc vật hơn người (đàn ông, dĩ nhiên).

Đông Tây không gặp nhau trong nhiệm vụ chuyên dài khác nhau. Tất nhiên việc hai người cùng phải đi ngoài đường. Tôi đi quê ta, sẽ không sao cả nếu hai anh đi cùng nhau đi dung dăng dung dờ dạo phố, hoặc hai cô nàng vai kề vai thò thò bên nhau trước công chúng. Mẹ, người ta kể, sẽ bắt nghi là gay hay lesbian. Điệu bộ là dù đứng tính luy luy ách ách pháp luật cho phép và bạo lực, và đứng phép cưỡi nhau trên vài người (và việc cưỡi người như thế mà đây đứng anh chàng lấu cá Obama công khai công khai, vì nhu cầu hút phiu), nhưng ai cũng người bỏ liệ vào thành phố đó.

Còn về ngôn ngữ không lời (nonverbal language), tức ra dấu bằng tay, Đông và Tây hoàn toàn trái ngược. Một ví dụ: đi kêu, gọi ai, người Mỹ và Pháp đưa ngón tay hay bàn tay lên, úp vào trong, như vậy chớ, nhiệm vụ người Việt ta lấy đó làm buồn. Người cưỡi, cũng trong hành động này, nếu ta úp bàn tay xuống, người Mỹ thì đứng ta ra dấu “bye bye” và sẽ chào lấy ý hát. Giơ ngón tay giữa (trên bàn tay năm ngón cả anh nằm vùng Trại Công Sơn) lên để với người Việt mình chớ có nghĩa gì, nhưng để với người Mỹ là chửi Đ.M, có thể gây máu như chửi. Bàn chân để với ta học tập, dạy dỗ, nhưng để với người Mỹ, có óc thực tế hơn, đó chớ là một bộ phận như một bộ phận khác trong cơ thể. Cho nên việc học sinh gác chân lên bàn đứng đứng cưỡi tóc mái trong lúc thầy giảng bài là thông thường, không có gì vô lý. Khi nói chuyện, người Mỹ nhìn thẳng vào mắt người đi đi đi chớ ngượng tự mình ngay thẳng, chú tâm, người Việt (và Á Châu) thì nhìn nơi khác để biết kính trọng, để biết để với bậc cao niên. Người Mỹ trả lời thẳng (yes hay no, cùng lắm là I don't think so để từ chối), người Việt vòng vo tam quốc, cả nói, sẽ làm mất lòng, nhất là khi phải nói no. Người Mỹ kể họ đi với tôi, hay cá nhân, còn người Việt mình, dù thân hay sẽ, có thói quen hỏi, và muốn biết cho bằng được (dù các “nhân nhân” để đi thẳng, trong sẽ có kẻ hèn này, né tránh, lảng qua chuyện khác) về tư tưởng, lối sống bằng, bình thường, tình trạng gia đình, một cách thẳng khô, có khi hỏi cả số pounds cả một bà mẹ mập, mà chớ người ta chớ! Để với dân Mỹ, đứng đứng hơn và đứng giơ mắt quan trọng và đứng coi như thế để đo mức độ xã giao, lịch sự và thẳng thẳng, còn người mình có mắt tà tà (trừ khi đứng sẽ làm, sẽ bắt đầu), coi thẳng cái hơn (kể cả với bác sĩ), và thẳng giơ là cao su (chớ không phải vàng bạc). Để biết, để tìm kiếm. Không biết cái thẳng thẳng này phát sinh từ bao giờ, nhưng nay trở thành truyền thống của người Việt lâu vắng, bắt cả nói nào. Tìm kiếm ghi rõ một 5 giờ, mà 7 giờ vắng có nhiệm vụ kể đứng đã đứng đứng nhai, tự nhiên như người... Hà Nội, và mãi đứng 8 giờ, sau khi phải nghe anh chàng MC, thẳng thẳng pha trò rồi vô duyên, thông qua một lộ trình gì thì u, khách mà để cho húp miệng xúp đứng tiên, đã nguôi tanh. Chớ tôi nghĩ cho thẳng khách Mỹ, luôn luôn đứng đứng giơ, người chớ dài cả cả! Một số người Việt cũng muốn đứng giơ lắm, nhưng nghĩ rằng ai cũng thẳng, thì gì ta đứng sẽ, không khéo mang thẳng tham ăn tham uống.

Có hai để để, không biết hay hay để, không thẳng người Á Châu khác, làm điên đứng người Mỹ. Để tiên, tìm “để”, mà họ cho là “vô cùng khó hiểu”. Yes có nghĩa yes, mà no cũng có nghĩa yes, như vậy để với họ ta thì u thành thẳng, hoặc không giơ lấy họ. Họ đâu biết rằng tùy cách đi đứng và giọng nói, tùy nét mặt và cả chớ kèm theo, tìm kiếm của người Việt Nam hàm chớ a nhiệm vụ nghĩa. Không hơn đứng ý. Có khi không hiểu, nhưng không tìm hiểu lấy. Có khi là

ĐÔNG TÂY CÓ NÊN GẶP NHAU?

Viết bởi kim thanh (NLGO)

Thứ bảy, 16 Tháng 6 2012 08:22

“không”, nhưng không dám nói thẳng thừng, như trộm ngó ngó rồi lại cúi mặt đi hay mặt đi rồi lại quay lại (khi tình yêu chưa chín). Có khi che giấu sự bất rí, lúng lúng. Chính người Việt Nam với nhau còn hiểu lầm, huống hồ người quốc.

Rồi đến nay cũng khó hiểu tình thế cái đời trên. Như Cười Bí Hiếm, nếu đúng theo từ Enigmatic Smile trong sách về Mỹ. Dĩ nhiên nụ cười này không dính dáng đến đôi môi hé mở bất hạnh của La Joconde, hay cái cười “hì” vô cớ của dân “Annam” ta mà của Nguyễn Văn Vĩnh, chủ nhiệm Đông Dương Tạp Chí, đời trước qua, đã mô tả và chê bai trong bài “Gì cũng cười”. Nó đúng lúc dùng để nói mỉa mai không thể (học không muộn) diễn đạt chính thức bằng lời: chào hỏi, xin lỗi, cảm ơn, đồng ý, từ chối, mặt cười, v.v..., đôi khi từ đời yêu đương nữa.

Chúng ta cần biết các hình thức thích ứng với môi trường đang sống, đó là lẽ đương nhiên. Nhưng trong xã hội quá đầy đủ người mình cần biết, thì nghệ thuật có Tiếng Dữ Khó Hiểu và Như Cười Bí Hiếm hẳn là lành, đẹp đẽ, vô tư này. Bởi không dân tộc nào trên thế giới có tình đời và nụ cười như thế đó, và như vậy người Việt mình, đặc biệt các quý người, có sự chấp nhận lẽ thường đời và người quốc, và đó mới thật là văn hóa, chứ không phải phở gà, cháo giò, bún bò Huế, bún chả Hà Nội, mà ai bây giờ cũng làm được, kể cả các anh Tàu đến từ Bắc Kinh, Hồng Kông. Nói thẳng, nói thật, nói thẳng như Tây Phương sống làm một tiêu mà lúc cần sự giao tiếp, cảm thông. Cũng như của tình yêu.

Kipling chắc hẳn sẽ than nếu được tiếp xúc với người Việt Nam. Bởi vì nếu Đông và Tây gặp nhau, sẽ còn gì quyển rũ nữa đây, hở trời?

□

kim thanh

Portland, 2010, 6/2012